HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.

Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 102 (194) Hod II. Wilnia. 21 śniežnia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Baraćba s bolšewikami.

20 śniežnia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Pry Diksmujden i Lens — wostraja bitwa minamiotami. Miž lesam Hutholst i Lis na poŭdni ad Skarp ažyŭlenaja artyleryjskaja čynnaść.

Makiedoński front

Pry Wardary i miž Wardaram i wozieram Dojran — ažyŭlenaja bajewaja čynnaść.

Italjanski teatr.

Italjanskije kontrataki na zdabytyje nami pazycii pry Pertika adbity. Na chrybcie Tomba i na Pjawe — žywaja artyleryjskaja bitwa.

Ad 11 śniežnia ŭziaty ŭ pałon 270 aficeraŭ i 8150 sałdataŭ.

PIECIARBURH. (Reŭter). Ukraincy adabrali u bolšewikoŭ aružže i wyhnali ich s Kijeŭskaj huberni i Konotopa.

PIECIARBURH. (P.T.A). Bolšewicki urad apawieščaje hetkuju adozwu:

Rada ŭmacawanych narodam paćwierdžaje prawa ŭsich narodaŭ Rasiei, uciskanych caryzmam i buržuazijej, na swabodnaje raswićcie, a razam s tym i prawa addzialicca ad Rasiei. Z hetaj pryčyny jana pryznaje i respubliku ukrainskaho narodu. Nia hledziačy na heta ukrainskaja rada pazwoliła sabie abiazbroić uradowyje wojski ŭ Ukrainie. Ukrainskaja Rada padtrymliwaje zmowu proci ŭłaści rad i prykrywaje waroży da rewolucii ruch Kaledzina. Jana adkrywaje wojsku Kaledzina wolny prachod praz swaju ziamlu. Pierachodziačy na staranu zdrady rewolucii, paddzjeržywajučy kadetaŭ i staronnikoŭ Kaledzina, ukrainskaja Rada idzie na sustreč abjaŭleńniu jej wajny rasiejskim uradam, katory staŭlaje hetkije wymohi:

Ukrainskaja Rada pawinnna adračysia ad usielakich sprob asłabić front;

Ukrainskaja Rada pawinna abiazacca nie pazwolić biez pazwaleńnia hłaŭnakamandujučaho iści na Don, Urał, ci ŭ inšyje miejscy;

Ukrainskaja Rada pawinna addać aružže uradowamu wojsku i čyrwonaj hwardzii, abiazbrojenym jeju.

Kali ŭ 48 hadzin nia pryjdzie pamyśny adkaz, dyk rasiejski urad budzie pryznawać stan wajny miž Ukrainskaj Radaj i saboj.

PIECIARBURH. (Reŭter). Ukrainskaja Rada wypuściła adozwu ab utwareńni ŭ Ukrainie demokratyčnaj respubliki, jak čaści nowaj rasiejskaj federacyjnaj respubliki. Ukrainskaja respublika abnimaje hubernii: Kijeŭskuju, Padolskuju, Wałynskuju, Pałtaŭskuju, Charkaŭskuju, Katierynasłaŭskuju, Chiersonskuju, Taŭrydzkuju bias Krymu, Kurskuju, Chołmskuju i Waronieżskuju. Ukrainskije wojski zanlali ŭ Odessi arsenał, telehraf i telefon. Bolšewiki dzieržacca ŭ porcie.

LONDON. (Reŭter). Ukraina złučyłasia s Kaledzinym i zrabiła sajuz s Sibiram i Kaŭkazam.

PIECIARBURH. (Reŭter). Hramadzianskaja wajna šyrycca pa Wołzie na poŭnač. Astrachań — u rukach bolšewikoŭ; adnak, kazaki stajać užo ŭ 20 wiarstach ad miesta. Bitwa musić užo pačałasia. U Carycynie panujuć staronniki Iliodora. Na Samaru nastupaje kazacki ataman Dortow.

PIECIARBURH. Adbyŭsia obysk u kwatery pani Kierenskaj. Areštowana hrafinia Panina, byŭšaja pry Kierenskim pamočnikam ministra, i nižejpisanyje členy nacyonalnaho schodu — hałowy kadetaŭ: b. minister Šyngariow, b. impierski kantraler Kokoškin, Rodičew, Kutler, Winawer i kn. Sołguraw(?).

BERLIN. U Brest-Litoŭsk wyjechaŭ minister zahraničnych spraŭ, Kiulman, razam s sekretarom pasolstwa Heš.

PIECIARBURH. Rektor maskoŭskaho uniwersytetu, Pokrowskij, wyjechaŭ u Brest-Litoŭsk.

ŠTOKHOLM. «Prawda» nakazuje, što sajužniki trebujuć ad Rasiei zwarotu awansaŭ, wypłačench caru i Kierenskamu.

BERLIN. (W.T.B.). Adna z našych padwodnych łodak zatapiła iznoŭ 5 parachodaŭ jomkaściu razam 23.000 tonn.

Mirnyje pierehawory.

Warunki zamireńnia.

Hłaŭnyje punkty zroblenaho miž Rasiejej i centralnymi dzieržawami na 28 dzion zamireńnia hetkije

Meta zamireńnia: dajści trywałaho, pačesnaho dla ŭsich staron mira.

1. Zamireńnie pačynajecca 17 śniežnia a 12 hadz. i trywaje da 14 studnia 12 hadz. Na 21 dzień zamireńnia kožnaja štarana maje prawa zajawić, što nia choče jaho na dalej. Kali hetkai zajawy nia budzie, dyk zamireńnie trywaje datul, pakul adna s staron nie zajawić, što cieraz 7 dzion ličyć jaho zakončenym.

2. Zamireńnie abnimaje ŭwieś front miž Čornym i Bałtyckim moram, i rasiejska-turecki ŭ Azii. Uwieś čas zamireńnia starony na fronci miž Čornym i Bałtyckim morem abiazywajucca nie rabić pierawozki wojsk.

4. Znosiny miž wojskami warožych staron dapuskajucca na hetkich warunkach:

a) znosiny pazwalajucca parlamentaram i členam kamisij dzieła spraŭ zamireńnia;

b) na kožnym fronci rasiejskaj dywizii znosiny mohuć adbywacca u 2 ci 3 punktach; hetyje punkty na mocy ŭzajemnaj uhody adznačywajucca biełymi flahami; znosiny dapuskajucca tolki ad uschoda da zachodu sonca.

Na hetych punktach mohuć być razam nia bolš 25 biezaružnych asob s kožnaj starany.

Dapuskajecca abmien wiestkami i hazetami. Pazwalajacca pradawać i mieniać pradukty štodziennaho užytku.

9. Abiedźwie starony, jak tolki budzie padpisana heta umowa ab zamireńni, pačnuć pierehawory ab miry.

10. Trymajučysia pryncypa woli i niezaležnaści Piersii, tureckaja i rasiejskaja hłaŭnaja kamanda zhadžajucca wywiaści s Persii swaje wojski.

11. Kožnaja starana atrymaje odpis hetaj umowy ŭ niamieckaj i rasiejskaj mowie s podpisami paŭnamočnikoŭ.

Dadatak da umowy ab zamireńni.

Abiedźwie starony umowilisia chutka zrabić zamienu cywilnych pałonnych i niazdolnych da słužby wajennapałonnych.

Dzieła uskareńnia mirnych pierehaworaŭ i kab załačyć rany, zroblenyje cywilizacii wajnoj, buduć učynieny kroki dzieła pawarotu kulturnych i ekonomičnych znosin miž wajujučymi. Dzieła hetaho majuć słužyć: adnaŭleńnie pačtowych i tarhowych znosin, pieresyłka knih i hazet i t. p. u miežach, aznačenych umowaj ab zamireńni. Dzieła wyrabotki padrobnaściej u najbližejšym časi sazywajucca ŭ Piecierburzi miešanaja kamisija s pradstaŭnikoŭ usich učaśnikoŭ wajny.

BERLIN. (W.T.B.). 17.XII. Urady Niamieččyny, Aŭstryi, Boŭharyi i Tureččyny ŭžo ŭ najbližejšych dniach pačnuć pierehawory z Rasiejej ab miry. Niamieckije delehaty majuć wyjechać. Padhatawicielnyje pierehawory ŭžo pačalisia u Brest-Litoŭsku.

BERLIN. Maje być wybrana asobnaja kamisija Rejchstagu dzieła učaścia ŭ mirnych pierehaworach, złoženaja s 14 asob.

Dumajuć, što utwareńnie hetkaj kamisii adbudziecca zara paśla Kalad.

U Brest Litoŭsku ciapier znachodzicca byŭšyj minister unutrenych spraŭ, Delbryk.

Byŭšyj wice-kancler Helfferich naniaŭ pry wulicy Unter den Linden pamieščeńnie dzieła ustrojstwa biuro, katoraje zajmiecca razrabotkaj ekonomičnych pytańnioŭ, zwiazanych z miram.

U niamieckim dzieržaŭnym banku ŭ najbližejšych dniach buduć adbywacca narady s pryčyny adnaŭleńnia rasiejska-niamieckich tarhowych znosin.

WIENA. **Aŭstryjacki parlament.** Minister-prezydent v. Zejdler zajawiŭ, što pawodłuh konstytucii mirnyje pierehawory wiadzie minister zahraničnych spraŭ. Konstytucija nie dapuskaje kantrolu pierehaworaŭ parlamenckimi kamisijami. U časi pierehaworaŭ z Rasiejej, wiedama, buduć uładženy i ekonomičnyje adnosiny. Mir z Rasiejej budzie zroblen biez gwałtu nad jej u postaci adarwańnia jaje ziamiel abo ekonomičnaho.

Za aŭstryjackaho pradstaŭnika hłaŭnaj kamandy na pierehaworach u Brešci naznačen hienerał Cicseris, katory ŭ časi rasiejska-japonskaj wajny byŭ naznačen pry rasiejskaj armii.

SOFIJA. Haława boŭharskaj delehacii na pierehaworach u Bresci — minister sudoŭ, Popow.

KONSTANTYNOPOL. Turecki minister zahraničnych spraŭ, Hesimy-Bej, s tureckaj deputacijej na mirnyje pierehawory wyjechaŭ u Brest cieraz Berlin.

Wilnia, 21 śniežnia.

Nia hledziačy na niedawierčywaść ludziej, katoryje prost siły nie majuć wieryć u chutki kaniec wajny, sprawa mira zrabiła wializarny krok upierod. Heta jasna widać, čytajučy tekst umowy ab zamireńni.

Nia budziem zatrymliwacca na tej čaści umowy, ŭ katoroj idzie hutarka ab čysta wajskowych sprawach. Najbolšuju wahu majuć jak raz tyje punkty, ŭ jakich haworycca ab sprawach mirnych. A pieršaje miejsco miž apošnimi zanimaje pawarot haspadarčych znosin miž wajujučymi staronami: bo ŭ wajnie sajuźnikoŭ z Namieččynaj najsilniejšym aružžem była wajna haspadarčaja, i kali jano adkidajecca Rasiejej, dyk heta najlepšy znak likwidacii aružnaho zmahańnia.

Druhi ważny punkt umowy — adnaŭleńnie pačtowych znosin. I jon, jak papiaredni, suić nam pawarot mirnych znosin miž Rasiejej i centralnymi dzieržawami i daje zawiereńnie, što nima hroźby nowaho pralićcia čeławiečaj krywi na uschodnim fronci. I na hety raz my možem s poŭnaj wieraj ždać taho mira, katoraho doŭha žduć narody wajujučych dzieržaŭ.

„Ješče adno pakaleńnie..."

Niejak sioletnim letam dawiałosia mnie tut, u Wilni, hutaryć z adnym s predstaŭnikoŭ polskaj palityčnaj myśli, imia katoraho azdablaje historyčny memorjał «44». Ad budnych spraŭ hutarka naša pierejšla na škoły a adtul nieprykmietna dla nas abodwych — na nacyonalnyje sprawy. Moj hodny pašany znajomy, cieraz mieru peŭny siabie, pawodłuh šablonu i pry hetym wielmi prosta razwiazywaŭ usie miejscowyje sporki.

— «Litwinom nie admaŭlajem prawa na nacyonalny byt" — kazaŭ jon z miłościwym giestam, dziŭlučysia ŭ dušy swajej šyryni swaich pahladaŭ.

— «A što pan dumaješ ab biełarusach?» — spytaŭsia ja.

— «Ab biełarusach?... Dy jany nie majuć nijakaj nadziei na budučynu. Bo ciž heta narod?!»

— «Značyć pan nie pryznaješ biełarusam prawa na nacyonalnaje žyćcio, tak?» — naciskaŭ ja taho pana.

— «Biełarusaŭ, jak asobnaj nacii, u nas nima, a daremna było-by šukać jaje tut, u Litwie, — apryč chiba niejkich dalokich kutoŭ u Słonimščynie. Ale i tam ubačym adno tolki astatki biełarusaŭ, katoryje mała-pa-mału znikajuć na karyść susiednich narodaŭ».

Na moment my zmoŭkli abodwa. Maŭčańnie ja piererwaŭ sławami:

„Cikaŭna mnie usiož— aki wedać, za kaho pan ličyš tyje miljony narodu ŭ hrodzienščynie, wilenščynie, minščynie, — jak prawasłaŭnych, tak i katalikoŭ, katoryje jak wadoma, nie ŭžywajuć ani polskaj, ani rasiejskaj mowy, a hukajuć pa swojemu?»

— «Hm...»—pačułosia z jaho wust, a paśla z lohkaj niecierpliwaściu, što nie razumieju hetkich jasnych rečej i nadajedaju jamu pytańniami, jon skazaŭ: «Što datyčecca prawasłaŭnych jakije tutaka žywuć i haworać pa-prostu, dyk heta — tyje ž rasiejcy. Z imi ŭ nas nima ničoha supolnaho, i jany nas ničym nia mohuć zacikawić. Inšaja sprawa s katalikami. Jany—našy i buduć našymi, kali tolki my patrapim paśledawacielna i z wytrywałaściu iści da namiečenaj mety. Hetak i nie inačej. Nam tolki patrebny pracaŭniki, ale ich — na žal — mała. Majemo hazetinu, krychu narodnych wydańnioŭ... Peŭnie, pry takich waŭnkach ciažka pracawać...»

Tut pačuŭsia strymliwany ŭzdoch. A ja pad toj čas na kryllach dumki pieraniossia ŭ tuju ščaśliwuju krainu budučyny, ŭ jakoj słowa „Biełaruś" ščeźnie z hutarki ludzkoj, i niešia ab im wiedać buduć adno pedanty historyčnaj nawuki i archeologi. Bačyŭ ja ŭžo ściahi siermiažnaho narodu ŭ «rogatywkach» na kudłatych hałowach zamiest kruhłych barańnich šapak; bačyŭ šyrokije tuławy dziaŭčat, zašnurawanyje u krakaŭskije garseciki... Ukrywajučy niedawierčywuju uśmiešku, ja spytaŭsia:

— «Ale ci heta kali zbudziecca? Skolki času trebałob na takuju rabotu?"

Moj znajomy akazaŭsia praŭdziwym realnym palitykam, bo adkazaŭ s pawahaj tajomnym hołosam:

— «Ješče adno pakaleńnie..."

Na hetym naša hutarka i spyniłasia.

Niechaj mnie daruje hodny pašany znajomy moj, kali słowy našaj hutarki ja nie pierekazaŭ z akuratnaściu fonografu. Bo chtož z nas moh tady spadziewacca, što polski narod — najbolš rycarski spamiž usich rycarskich narodaŭ świetu, narod, katory hetulki pieraciarpieŭ i zaŭsiody byŭ dla ŭsich prykładam tolerancii, — što hety „anioł miž narodami", budujučy dla siabie gmach ułasnaj hasudarstwienaści, pačnie na praktyce apawieščać ewanhieliju niščeńnia bratniaho biełaruskaho narodu, hurtujučy swaje siły kala cyničnaho kliča:

«Ješče adno pakaleńnie, i biełarusaŭ tut zusim nia budzie!"...

Łabuć.

U Wilni i wakolicach.

× **Orhanizacyjny Kamitet dziela sazywu Biełaruskaj Konferencii u Wilni.** Na zasiedańni Kamitetu 16 śniežnia pryniaty u čysło členaŭ jaho p.p. Piotr Wonsowič i Edward Mackiewič.

Ks. Siemaškiewič z Miednik piśmom z dnia 10 XII, s pryčyny taho, što žywučy daloka ad Wilni nia može časta być na zasiedańni Orhanizacyjnaho Kamitetu dziela sazywu Biełaruskaj Konferencii, prasiŭ wyčyślić jaho s čysła členaŭ Kamitetu.

× **Henerał an-šef v. Eichhorn,** hłaŭnakamandujučyj hrupaj armij, byŭšyj hłaŭnakamandujučyj 10 armijej, pabiedziciel u bitwie na Mazurskich waziorach, zawajewaciel Koŭny i Wilni, naznačen feldmaršałkam.

× **Tannyje kwatery.** Urad Sajuza Kwateranntaŭ prosić apawieścić, što ŭ jaho rukach jość dzieła zdačy ŭ arendu haspody roznaj wielićyni ŭ centry miesta pa tannaj canie. Usie wiedamaści možna atrymać u biuro Sajuza, Wilenskaja 20, kw. 3. (ŭ padworku) ad 11 da 1 i ad 4 da 6 hadziny.

× **Dziesiać prykazańnoŭ dla kiraŭnikoŭ narodnych strawień:**

1. Budź wiernym chraniciełem zapasaŭ.

2. Budź u straŭni ranicaj pieršym, a ŭ wiečary — apošnim.

3. Nahledaj sam za pryhataŭleńniem strawy.

4. Ješ sam toje, što dajecca stałaŭnikam.

5. Upływaj na słužačych, kab jany mieli świedomaść adkazu piera i hramadzianstwam.

6. Idzi poruč s centralaj.

7. Pilnuj, kab sa straŭni ničoha nie wynasili.

8. Prymušaj słužačych być wietłymi da stałaŭnikoŭ.

9. Stoj ćwiorda na tym, kab świetło i drowy nie marnawalisia.

10. Pilnuj čystaty ŭ pohrebie, śpižarni i kuchni i rupisia, kab ništo s praduktaŭ u śpižarni i pohrebie nie hłumiłosia.

× **Tarhoŭla pierad światam.** 22, 23, 24, 30 i 31 śniežnia kramy pa zahadu Stadthauptmanna mohuć być adčynieny da 8 hadz. wiečara.

Kraža kania. U adnaho sielanina, pryjechaŭšaho ŭ Wilniu, s padworka pry Špitalnaj wulicy, № 1 ukrali kabyłu s saniami. Heta — čornaja kabyła 3 hadoŭ s karotkim chwastom. Zajawy prynimaje kryminalnaja palicija. Dominikanskaja 1, pakoj 89.

Pastyrski list.

(hl. № 101).

Praŭda, što Ciabie darahi moj narodzie! da hetaho aśmielili i ŭ piakielnuju rabotu ŭciahnuli biazbohije ludzi, čužyje nam wieraj i nacyonalnaściej, ale i heta praŭda što Ty sam daŭsia ŭciahnuć i stać razam z razbojnikami da ich niahodnaj raboty. I ciapier kožny dzień nawiny: tam dwor zrabawali, tam ŭ lesu kahoś zusiaho abdzierli, tam iznoŭ kahoś zabili, i strašnaje heta nasłańnio raście i swaim biazbožstwam hrozić usim. S pamiž Was pakul što adzinki na hetu strašnuju darohu pajšli, niekatoryje z ich užo na wisielicy znajšli sabie śmierć, ale ich miesce zanjali inšyje i ličba razbojnikaŭ s kožnym dniom raście. Na siabie jany ściahiwajuć prakiaćcie i nie nawiść usich, uwieś kraj z ich pryčyny staŭ sia nerŭna-pałachliwym, da apošniaj materjalnaj i ekanamičnaj ruiny dowodziuć roznyje haspadarki, kapajuć wializarnuju mahiłu, ŭ jakoj Božaja kara pachawaje može ŭsich, jak kazaŭ prarok Ezebija: «Razdzieliłasie serce ich i proci siabie ŭzajemna wajujuć—ciapier zhinuć» (X,2), nareščie hatujuć dla siabie wiečnuju zahubu, wodle słoŭ św. Pawła Apostała: «A jaŭnyje učynki cieła, katoryje jość: swarki, zawiść, hniewy, zwadki, zazdraść, ŭbijstwa, pjanstwa i hetym padobnyje, ab katorych kažu Wam, što katoryje hetyje rečy robiuć, nie dastanucca da Božaho Karaleŭstwa» (Galat. V, 20, 21).

Jašče adno nieščaście ŭ biedny naš kraj u hetu wajnu pryšło, heta razpusta. U miastoch i pa wioskach niawinnaść dziaŭčat u niebaspiečnaści, na žanočkuju čystaść, asabliwa biednych reziewistak i pryciśnienych, hoładam silie rastaŭleno. O, kolkiž jość achwiar! chtož ich paličyć? Kolki nie daznanych dziaŭčat ściahońnia hinie, kolki udoŭ i matak nieščasnaj achwiaraj padaje!

Nie dawoli, što wajennyje biedy niščuć bahaćcie kraju, jany ściarać śmat daražejšyje našy skarby: niawinnaść maładzionaŭ, čystaść žonak, cnotu i bahabojiść usio ad nas chočuć adabrać, zhańbić, zbeščeścić.

Darahaja moładź i Wy asiročenyje žonki! ściarażeciesia hulać z niebaspiečnaściu! pomnicie, što doma i wonkach, u dzień i ŭ nočy — Boh na was hladzić, lapiej hałodnaj abo mučyniekaj śmierciu pamierci, ale skarbu niawinnaści na hańbu nie dać, światoha ślubu nie stapać. Kryŭdu abo śmierć kali prymiecie ad ruki napadajučaho, sławaj budziecie ŭsiaho kraju, a pa śmierci Was čakaje naharoda ŭ niebie: „błahasłaŭleny čys aho serca, bo jany Boha ŭbačuć"; kali paddaściosia i cnotu za kusanik chleba abo za žbanok krupniku pradaścio, choć zdaroŭje i žyćcio zachawali, hańbaj staniecieśia kraju, a pa śmierci na zahubu siabie zasudzicie. „Nia mylicieśia — kaže św. Paweł — ni biazuli, ni čužałožniki, ni psotniki, ni sadomcy, ni złodziei, ni łahčywyje ni pjancy nie dastanucca da Božaho Karaleŭstwa" (I Corinth. VI, 9—10).

Darahi moj narodzie! nie biary na swaju sumleńnie čužoha dabra, choć by čahoś najmienšaho. Bo čužoje kliče da haspadara swajho, a hołas hety zamučyć Twajo sumleńnie, ściahnie niebłahasławienstwa Božaje na Twoj dom i rujnu na reštu Twaje haspadarki, nakaniec pojdzie jon s Taboj na sud Božy i tam budzie damahacca Twaje zahuby na wieki «ni złodziei, ni łahčywyje h. značycca prahawityje na čužoje, nie dastanucca da Božaho Karaleŭstwa». Naadwarod šanujcie čužoje. Kali niwa abo les Twajho susieda astalisia biez apieki, kali haspadar u wajennym pierapudzie pakinuŭ swaju chatu, kali chatniaje sudždzio, abo haspadarskije pryłady pakinieny na wolu Božuju, Ty imi zaapiekujsia, kab haspadaru bratniuju łasku zrobić. A kali što i prychawaješ, dyk tolki s tajej metaj, kab jak wiernicca haspadar jamu celym usio addać. Kalib chto s Twaje, abo susiedzkaje siami načej śmieŭ robić, pastarajsia jaho ŭmowić, kab čym chutčej apomniŭsia, kinuŭ krašci, a za zrobłenuju kryŭdu zapłaciŭ. Kalib adnaho Ciabie nia słuchaŭ, niechaj usia wioska, ŭsia wakolica, ŭsia właść pastarajecca i ŭparadčyć hetkaho nieščaśliwaho. Kožnaja wioska, kožnaja właść niechaj na swaim schodzie skaže zhłyboka i stanoŭka: „nie dapuścim, kab siarod nas byli złodziei abo razbojniki".

Wiedajecie z daznańnia, što heta strašennaje nieščaście byccam zaraza šyrycca. Dyk pastarajciesia z usiaje siły, kab čym chutčej zapynić bandy ych, dzie jon pakazywajecca. Kali ŭ Was samych niebezpečnaść i Wy nia možecie dać rady, dyk miescowyje ŭłaści achwotna Wam pamohuć, tolki razam i rupna jak adzin čeławiek da hetaje pracy stańcie. U wašych biedach zwaračywajciesia da Wašych Ksiandzoŭ, Proborščoŭ, jany Wam paradziać i pamohuć. Z hetaj metaj daju im patrebnyje pokazi i instrukcii. Ściarażeciesia zwadak, ciahańnie aby za što adny adnych pa sudoch, bojciesia ŭzajemnaj nienawiści, — bo pierešciarahaje św. Paweł Apostał; «Kali adzin adnaho kusajecie, to praz nienawiść, zajzdraść, niazhodu, zwadki, to hladziecie, kab adzin adnaho na źjeŭ» (Galat, V 15).

Skonču, kładučy Te praz wačyma prykazańnie Najwyšejšaho Boha: «Budzieš miławać bližniaho Twaho, jak siabie samaho» i prašu sławami św. Jana Apostała: „a nad usio majcie zaŭsiody miłaść adny da adnych".

Nia hledziučy na toje, što bližni Twoj biadniejšy ci bahaciejšy nia hledziučy na toje jakoj jon mowaj haworyć, ale Wy kataliki, dyk značycca braty ŭ Chrystusie, dzieci adnaje ziamli, dyk miłujciesia ŭzajemna i «pa hetym paznajuć usie, što wy wučni Chrystusa, što dzieci adnaho Kaścioła našaho katalickaho, kali miłaść budziecie mieć adzin da adnaho (Jan XIII,35). «Niechajže Boh prastuje Wašy sercy ŭ Božaj miłaści i ciarpliwaści Chrystusa». (2, Thes II, 5).

Dadzieny ŭ Wilni dnia 1-ho kastryčnika 1917 hodu.

K. Michalkiewič.

Sekretar ks. J. Steckiewič.

✕ **Temperatura.** Najwyžejšaja i najniżejšaja temperatura za apošnije dni była pawodług Celsija):

	najwyš.	najniž.
16—17	— 0,5°	— 5,°
17—18	— 2,5°	— 3,5°
18—19	— 2,5°	— 8,°

Z USIAHO KRAJU.

SWISŁOČ. Čaćwiorty kurs u Biełaruskaj Wučycielskaj Seminaryi pačynajecca 15 studnia 1918 h. Zajawy prynimajuć načalniki pawietaŭ i miest da 28 śniežnia 1917 h.

Kandydaty pawinny mieć świedoctwa, što jany skončyli prynamsi narodnuju škołu.

BIEŁASTOK. Na karyść siamiej milicyantaŭ u teatry «Pałast» adbyŭsia kancert, daŭšy čystaho zysku 1800 m.

BIEŁASTOK. Ciżary wajny prymusili tutejšych žycharoŭ bolš, čym zwyčajna, hurtawacca ŭ kooperatywach. Najwialikšaje tutejšaje tawarystwo — heta kooperatyŭnaja centrala, katoraja za pieršyje 9 miesiacoŭ sioletniaho hodu mieła na 190.993 m. abarotu. Ta warystwo maje swaju ŭłasnuju piekarniu, abarot katoraj byŭ 127.219 m. Čysło členaŭ jaho dachodzić 439. — Druhoje pa čyślenaści swajej tawarystwo — heta kooperatywa Wialikaj Synagogi, ŭ jakim kala 300 pajščykoŭ pa 10 rub. — Trejciaje t-wo — chryścijanskaje sa 145 členami.

U swaich kramach hetyje try tawarystwy pradajuć tawary časta na 30% tańniej, čym u prywatnych kramach.

KOUNA. Militär-Verwaltung Litauen adkryło tut fabryku sierčykoŭ, katoraja moža wyrablać da 2 miljonaŭ skrynaček u miesiac.

KOŬNA. U sieradu, 19.XII, tut adbyłasia narada tarhoŭcaŭ sierčykami, papirosami i sollu ab warunkach tar hoŭli hetymi tawarami.

Tutejšy Stadthaŭptman zahadaŭ, — kab nie było niedarazumieńniaŭ, — až načywajučy canu rasiejskaho funta, bańsiody pisać: „400 gramaŭ". Pry canie niamieckaho funta hetkaj prypiski nia treba.

SUWAŁKI. Za padrableńnie kart na chleb tutejšy drukar, Alter Baŭman, zasudžen na 9 mies. u wastroh.

WIESTKI Z RASIEI.

ŽENIEWA. Z Jass aficyalna apawieščajecca, što rumynski urad zaćwiardziŭ wajennaje zamireńnie.

HAAGA. Rasiejski urad zahadaŭ usim rasiejskim sudnam sownić cadwoz snaradaŭ dla sajuźnikoŭ i wyhruzić swaje zapasy ŭ neŭtralnych portach.

LONDON. «Weekly Dispatch» zajaŭlaje, što treba mieć adwahu hlanuć u wočy praŭdzie: ża praŭdzi bolšewiki — waładary Rasiei, i Anhlija swaim uporstwam kidaje Rasieju ŭ abojmy Niamieččyny.

APARANDA. Dzieła palityčnych spraŭ utworena rada z 15 asob: Lenina, Trockaho, Dybienko, Mienšynskaho i Padwojskaho.

Za arešt Kierenskaho naznačena wysokaja nahrada.

PIECIARBURH. (W.T.B.). Rasiejski pasoł u Tokio Krupienskij i ŭ Londonie—Nabokow addajucca pad sud za šyreńnie warožych da uradu čutak. Ich mieńnie konfiskujecca.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Roznyje pasolstwy admowilisia padpisywać pašparty dypłamatyčnych kurjeraŭ rasiejskaho uradu, každy, što apošni nia pryznan. Z hetaj pryčyny narodny kamisar dzieła zahraničnych spraŭ zahadaŭ, kab predstaŭnikam hetych pasolstw nie dawać nijakich pazwaleńniaŭ i pałohki.

Ahulny ruch na čyhunkach pačaŭsia. Dzieła Pieciarburha kožyn dzień treba 40 wahonaŭ zbožža. 1 śniežnia prybyło 38.

ŠTOKHOLM. U numery z 28 listapada hazety M. Gorkaho «Nowaja Žyzń» jość rezkije napaści na sajuźnikoŭ. Hazeta, miž inšym, piše: «Rasiejskaja rewolucija, wyzwaliŭšaja swaju stranu ad carskaho jarma, spatkała u Francii niepryjchilny pryjom. Francuski urad wymaŭlaje rasiejskamu ŭ wielmi wostraj formie. Na Rasieju hladziać, jak na staronku, jakoj možna hrazić, ale nima patreby radzicca.

Sajuzniki admowilisia dać Rasiei hrošy dzieła ŭnutrenaho ažyŭleńnia.

KOPENHAGA. Hienerał Murawjow, wojski katoraho ŭziali ŭ pałon hienerała Kaledzina, uwajšoŭ u Rostow. Razam s Kaledzinym uzjaty byŭšy hałŭnakamandujučy Aleksiejew i byŭšy maršałak Dumy Rodzianko.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

18 XII Zachodni teatr:

Buza i śnieh. Słabaja čynnaść artyleryi.

Našy ... žywych razwiedčykoŭ na anhlickim froncie uziali pałonnych.

Makiedonski front:

U zawarocie Černaj i miž Wardaram i Dojranam — ažyŭleny ahoń.

Italanski teat:

Miž Brentaj i Piawe — ažyŭlenaja artylerysaja čynnaść. Na ŭschodzi ad Monte S... uziaty časci warožych pazycyi.

19 XII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Na froncie u Flandryi, na pałudziennym bierazi Skarp, pry Mewr i Genkur — žywiejšaja artyleryjskaja čynnaść.

Front niamieckaho Naślednika: Na pačatku ... našy družyny razwiedčykoŭ uziali u pałon značnaje čysło francuzaŭ.

Našy latuny z dobraj udačaj atakawali London, Ramsget i Margiet.

Makiedonski front.

Nad bierah Wardaru — wostraja artyleryjskaja bitwa.

Italjanski teatr.

Ažyŭlenyje artyleryjskije bitwy miž Brentaj i Pjawe. Paśla wostraj artyleryjskaj bitwy aŭstryjaki zdabyli šturmam Monte Az... s 48 aficerami i bolš 2000 sałdataŭ. Italjanskije ataki na ŭschodzi ad Monte So...role adbity.

Kala wajny.

LUGANO. Italjanskije hazety moláć ... nie dapuścić da pačatku ... wajny u Italii. Kali jednaść staronki budzie razbita, dyk heta budzie biazsporny raz wał jaje. U parlamenci ministerstw maje na swajej staranie tolki niewialikuju mienšaść.

Chod bitw u wierchniaj Italii pakaže, čy Italija maje mahčymaść paprawić swajo wajennaje pałažeńnie, i daść adkaz na pytańnia, čy nie para prystupić da mira na asnowie uhody.

PARYŽ. (Hawas). Francuski stary krejser «Šato Reno», 8 000 tonn, zatoplen 14 śniežnia ŭ Siarodziemnym mory. Niamieckaja padwodnaja łodka, zatapiŭšaja jaho, sama pry hetym zatanuła.

BERLIN. (P.T.A.). U pojasie błokady nawakoł Anhlii iznoŭ zatoplena 21.000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.). U kanali Łamanš adna z našych padwodnych łodak zatapiła 8 parachodaŭ jomkaściu razam 22 000 tonn; apryč taho zatoplen amerykanski minanosiec «Jakob Džons».

BERLIN. (W.T.B.). Nawakoł Anhlii iznoŭ zatopleno 17.000 tonn.

Ab usim pa trochu.

Jak abchadzicca z bulbaj.

1. Pierad ssypkaj u skład treba wybrać usie chworyje, hniłyje i pabityje bulbiny, kab u skład papała tolki zdarowaja bulba.

2. Ssypajučy bulbu u skład i pierachowywajučy tam jaje treba z jej abchadzicca aściarožna, kab jaje nie pabić, bo ad hetaho jana hnije.

3. U składach bulby nielha nasypać lišnie hrubym płastom,—kali možna nie hrubiej 80 centymetraŭ. Tolki ŭ asabliwa dobrych miejscach dzieła pierachowywańnia i to, kali heny sorttrywały, bulbu možna nasypać hrubiej.

4. Składy pawinny być suchije, prachałodnyje i z dobraj ciahaj pawietra. Nikoli nia možna składywać bulby ŭ miachoch ci začynienych skryniach.

5. Najlepšaja temperatura u składzi — heta 2° — 8°. Lochi i inšyje miejscy, u katorych nielha dawiaści temperatury da wyšej pakazanej, nia mohuć być užyty dzieła chawańnia bulby.

6. Bulbu treba zabaspiečywać ad marozu. Doŭha ležučy pry temperatury kala 0° bulba robicca sałodkaj. Pry nižejšaj za — 2° Celsyja temperatury bulba mierźnie.

7. Złoženuju bulbu treba biezupyn-

ZAHADKI.

1. Pad płatom kurka kublicca*)

—

2. Zialezny tok,
Świnny pirażok,
Aŭsiany pasad.

—

3. Warany waraniec,
Niepatrebna ni cuhi, ni puhi:
Kudy choče,
Tudy skoče.

—

4. Išło chłapcoŭ 25,
Pašla zimy šlady znać.

—

5. Dub dubasom,
Siem pajasoŭ,
U boku dzirka,
U łobie špilka.

—

6. Išli čarnički
Na wiečarnički, —
Jak išli spać,
Dyk i ciapier spiać.

—

7. Čyrwonaja ćwikła*)
Da šiamli prylipła.

—

8. Sama pania u kamory,
A kosy na mory.

9. Wutku ŭ mory,
Chwost u hory.

—

10. U dobraho muža,
Siarod pločy łuža.

—

11. Čaho nie abniasieš kruhom chaty?

—

12. Jak rodzicca — u dud čku ihraje,
Jak wyraście — ziamlu kapaje,
A jak pamre — u tancy idzie.

—

13. Na wulicy baraban
Doškami abahban:
Chto idzieć,
Toj skrypnieć.

—

14. To tam pac,
To tam šac,
Pad pryp ečak— spać.

—

15. Adnu kazu maju
I tuju što dzeń padymaju.

*) Kublicca-znače-gniezdicca ad „Kubło" hniazdo.

*) Cwikla—klinie ušywany u kašulu pad pachaju.

ADHADKI.

1. Harbuz.
2. Patelnia, pamazka, blin.
3. Blacha.
4. Barana.
5. Bočka.
6. Belki ŭ budoŭli.
7. Burak.
8. Burak.
9. Wiadro i pačopka.
10. Wiereščaka.
11. Wady u rešaci.
12. Woł.
13. Waroty.
14. Wienik.
15. Zasłonka.

na dahledać. Kali budzie zaŭważeno u inšych miejscach hniccio, dyk treba bulbu stul wykidać, bo hniócio zaražliwo.

Sto rab'ć z mierzłaj bulbaj.

Mierzłuju bulbu treba składać u chałodnym miejscy, kab jana nie adtajała. Pierad užywańniem jaje treba kłaści na 12—20 hadzin (zaležnie ad taho, jak kiepka jana pramierzła) ŭ chałodnuju wadu, katoruju dobra zmieniać. Bulby nia treba čyścić, a waryć razam z łuskoj. Hetak jano hublaje swoj sałodkawaty smak i stanowicca hetkaj že dobraj, jak i nie pramierzłaja.

ABWIESTKI.

Spisak biełaruskich knižek.

Wiedajučy canu knihi, najlepiej prysłać hrošy napierad hetak t[illegible] kaštuje pierasyłka.

Knižki aznačenyje *bis* — wyjšli łacinskimi i „ruskimi“ literami.

Nawukowyje dastupnyje dla usich.

	Cena rub. kp.
bis Jan Barszczeŭski, pierszy biełaruski piśmiennik. Biograficzny narys R. Zemkewicza	— 20
Praktycznyje rady ab harodnictwie	— 7
Гутаркі аб небі і зямлі з рысункамі	— 15
bis Cukier, W. Trojcy	— 3
bis Hutarki ab haspadarcy	— 3
bis Jak ratawać uzdutuju žywiołu	— 3
bis Jak baranicca ad chalery	— 1
bis Jak rabić dobryje ramowyje wulli	— 5
bis Ziamielnaja sprawa u Nowaj Zelandii	— 3
bis Karotkaja historyja Biełarusi — Własta	— 60
Bł. Andrej Babola mučynik	— 5
Pčalina—žywiołka małaja a karyści daje mnoha	— 30
Як багацеюц часкіе селяне	— 10
Як выбірецдэпутетоў у Гас. Думу	— 3
Na darczi da nowaho žyćcia. A. Nowiny	— 20
Alkahol	— 3
Rady dla matak	— 3
Św. Jazafat Kuncewič	— 3
Našto biełarusam hazety	— 2
Kolki słoŭ ab dzlawoczaj opratcy na Biełarusi	— 10

Wierszy.

Вязанка, Я. Лучыны	— 4
bis Taras na Parnasie	— 5
Дзед Завала, Ядвігіна III	— 5
Адвечная песьня, абраз у XII зьявах Я. Купалы	— 20
Песьні жальбы, Якуба Коласа	— 30
Huślar, zbornik wieršoŭ J. Kupały	— 50
Кацярына. Т Шэвчэнка	— 10
Жалейка. Зборнік вершоў,Я. Купалы	— 50
Pan Tadeuš, A. Mickiewiča, pierek. Marcinkiewiča	— 25
Hapon, apowieść Marcinkiewiča	—
Wiečarnicy, apowieść Marcinkiewiča	— 15
Ščeroŭskije dažynki, Kupała, Marcinkiewiča	— 20
Dudka biełaruskaja, M. Buračka	— 15
Bajrak. Jak Jurka zabahacieŭ.—Jakuba Kołasa	— 10
[illegible]śni — Ciški Hartnaho	— 15
Сон на кургане—Янкі Купалы	— 50
Čyžyk Biełaruski, Haljaša Leŭčyka	— 30
Шляхам Жыцьця—Я. Купалы. с партретам аўтора	1 25
Вянок, зборнік вершоў М. Багдановіча	— 50
Apawiedańnia i lehiendy wieršam	— 25
Kantyčka. Biez aprawy 10 k., u aprawie	— 15
Прапаў чэлавек і др.—Якуба Коласа	— 5
Z rodnaho zahonu — A. Ziaziuli	— 6
Kurhannaja kwietka. Zbornik paezii K. Bulło	— 25

Č czytać jak CZ; Š—jak SZ

Biełaruskije muzykalnyje twory.

Беларускі песеннік з нотамі	— 1
Biełaruskije pieśni z notami. I časć. Sabraŭ A. Hryniewič	— 3
Biełaruskije pieśni z notami. II časć. Sabraŭ A. Hryniewič i A. Ziaziula	— 25
Беларускіе песьні разложэные на 4 галасы; адна песьня у 4 галасох 10 к. кожны голас	— 3
Чамуж мне ня пець. Ой ляцелі гусі. Дый кудыж ты. Ой пайду я лугам. Ды ўжо сонейка.	
bis A chto tam idzie? J. Kupały, muz. Rohoŭskaho	— 10

Wilnia. Zawalnaja 7. Biełaruskaja Kniharnia.

Wilnia, Wallstrasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Łastoŭski.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.